
Gutkowo, st. 3, gm. Siemiątkowo, woj. ciechanowskie, AZP 44-57/1 i 44-58/6

Informator Archeologiczny : badania 32, 105-106

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Stanowisko 6 w Grodnie jest położone na półwyspie przy zachodnim brzegu Jeziora Grodzieńskiego, około 500 m. na południe od zabudowań miejscowości Grodno i około 200 metrów na wschód od drogi prowadzącej z Mirakowa do Grodna.

Obiekt został odkryty przez Z. Bagniewskiego w roku 1977 podczas prospekcji powierzchniowej okolic Chełmży. Wówczas dokonano wstępnej kwalifikacji kulturowo-chronologicznej stanowiska, uznając je za relikwiny grodziska z czasów kultury łużyckiej i wczesnego średniowiecza. Późniejsze, weryfikacyjne prace sondażowe W. Chudziaka i J. Gackowskiego, przeprowadzone tu w 1988 roku, dostarczyły danych o wyłącznie pradziejowej metryce osiedla obronnego, zaś materiały średniowieczne miałyby pochodzić -według autorów weryfikacji - z czasów funkcjonowania osady otwartej.

Tegoroczne odsłonięcia realizowano w trzech rejonach stanowiska.

Kontynuowano prace eksploracyjne w obrębie wykopu nr 1/97-98. Konieczność taka wynikała z wyjątkowo głębokiego zalegania nawarstwień kulturowych w tej części osiedla, bowiem dochodziły tu do blisko 4 metrów. Dopiero na takiej głębokości odsłonięto najwcześniejsze pozostałości osady łużyckiej, zachowane w postaci spalonych elementów drewnianej zabudowy leżących na silnie zgniecionym pokładzie torfu. Wydobyty materiał zabytkowy pozwolił na dość jasne przyporządkowanie wszystkich tutejszych nawarstwień pochodzenia antropogenicznego do okresu halsztackiego. Z wykopu nr 1/97-98, oprócz ułamków naczyń ceramicznych i kości, pochodzą liczne fragmenty glinianych form odlewniczych do wyrobu z brązu przedmiotów obręczowych, tygielek ceramiczny, narzędzia z poroża i kości (przekłuwacze, oprawki), ciężarki tkackie, prześliki stożkowe i krążkowate.

W wykopie nr 4/98 o wymiarach 4,0 x 4,0 metra odsłonięto, oprócz luźno leżących drągów i gałęzi, kolejne elementy ciągu palisadowego, wykonane z dętego drewna dębowego. Ich silne odchylenie w kierunku wód jeziornych może być efektem przygniecenia nadsypywanymi w nieco późniejszych czasach masami ziemi obwałowań obronnych młodszych faz „łużyckich” osiedla. O konieczności prowadzenia takich prac ziemnych (mających na celu podniesienie powierzchni użytkowej osiedla) zaświadcza liczne i wyraźne w przekrojach tego wykopu laminy piasków jeziornych i osady biogeniczne pochodzenia limnicznego. Pośród wydobytych tu rozmaitych przedmiotów zabytkowych uwagę zwracają fragmenty amfor gruszkowatych typu A wg systematyki J. Chudziakowej (1974) oraz mis o przyplaszczonych i zdobionych brzegach typu D wedle tej samej pozycji.

Z wykopu podwodnego nr 1/98 o wymiarach 2,0 x 2,0 m pochodzą ułamki naczyń nowożytnych, średniowiecznych i pradziejowych. Pozyskany stąd materiał kostny to głównie duże fragmenty kości końskich.

Z wierzchnich nawarstwień wykopu nr 4/98 wydobyto też dość liczne przedmioty zabytkowe z okresu średniowiecza. Uwagę zwracają tu, oprócz ułamków naczyń ceramicznych, tak wczesno- jak i późnośredniowiecznych, fragmenty kilku prążnic oraz żelazne „raki” do chodzenia po lodzie a także nożyki.

Badania archeologiczne na stanowisku 6 w Grodnie będą kontynuowane.

Grodzisko Dolne, st. 22, gm. *loco*, woj. rzeszowskie, AZP 101-81/6- patrz: wczesna epoka brązu

GUTKOWO, st. 3, gm. Siemiątkowo, woj. ciechanowskie, AZP 44-57/1 i 44-58/6

- osada kultury łużyckiej ze schyłku epoki brązu i wczesnego okresu epoki żelaza
- osada kultury pomorskiej ze schyłku epoki brązu i wczesnego okresu epoki żelaza

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Zbigniewa Dłubakowskiego („Ignis” Zakład Naukowo-Edytorski s. c.). Badania finansował EuRoPol GAZ S.A. Drugi sezon badań.

Przebadano powierzchnię 2340 m².

Stanowisko odkryto w 1994r., podczas badań powierzchniowych, przeprowadzonych na terasie projektowanego gazociągu tranzytowego Płw. Jamał - Europa Zachodnia. Wyprzedzające inwestycję, ratownicze badania wykopaliskowe rozpoczęto w 1997 r.

Badania w 1998 r. stanowiły kontynuację prac rozpoczętych w 1997 r. Po odhumusowaniu terenu w związku z rozpoczętą inwestycją okazało się, że materiał zabytkowy w postaci fragmentów naczyń starożytnych występuje, z pewnymi przerwami, na przestrzeni ok. 160 m na zachód od wykopu z 1997 r., szczególnie zaś licznie między 120 a 160 metrem. Ostatecznie eksploracją objęto odcinek 180 m, w pasie szerokości 13 m.

W obrębie badanego obszaru wyróżniły się dwie strefy zlokalizowane na jego przeciwległych krańcach i rozdzielone obszarem pozbawionym zabytków.

W pierwszej (wschodniej), przyległej do wykopu z 1997 r., na odcinku 55 m, pod humusem, zalegała warstwa jasnobrązowego i brązowego piasku o miąższości 10 – 24 cm. W warstwie tej znaleziono ponad 300 fragmentów ceramiki nowożytniej, ok. 1200 fragmentów ceramiki starożytnej, 11 zabytków krzemiennych i 1 fragment przedmiotu żelaznego.

Pod warstwą tą natrafiono na 8 jam (obiekty nr 16 – 23) o nieregularnych zarysach i wymiarach wahających się od 80 cm średnicy do 140 x 200 cm i głębokości od 15 do 34 cm. Wypełniska jam stanowił głównie piasek szarobrązowy, ciemnoszarobrązowy i czarny, czasem z dodatkiem spalenizny. W 7 obiektach znaleziono nieliczne fragmenty ceramiki starożytnej.

W drugiej strefie (zachodniej), pod warstwą humusu zalegała warstwa ciemnoszarego, ilastego piasku o miąższości 15-50 cm, w której znaleziono ok. 1100 fragmentów ceramiki starożytnej i 1 krzemień. Pod omawianą warstwą natrafiono jedynie na dwa obiekty (nr 24, 28) podczas gdy pozostałe (nr 25-27, 29-32) odkryto na jej wschodnim obrzeżu.

Wszystkie obiekty miały postać jam o owalnych lub nieregularnych zarysach i wymiarach, wahających się od 26 cm średnicy do 100 cm na 290 cm, zagłębionych na 16-38 cm w warstwę całcowego piasku. Wypełniska obiektów stanowi najczęściej piasek o barwie czarnej, czarnobrunatnej lub szarobrunatnej. Tylko w 5 obiektach spośród 9 odkrytych w omawianej strefie znaleziono zabytki w postaci nielicznych fragmentów ceramiki starożytnej.

Przeważającą część odkrytej podczas badań tegorocznych ceramiki starożytnej przypisać należy kulturze łużyckiej i datować na schyłek epoki brązu i początek epoki żelaza. Część spośród tych materiałów posiada jednak cechy, pozwalające łączyć je z kulturą pomorską.

Wyniki badań prowadzonych w latach 1997 i 1998 na st. 3 w Gutkowie dowodzą istnienia w tym miejscu dość rozległej osady kultury łużyckiej i prawdopodobnie kultury pomorskiej. Centrum osady znajduje się na południe od objętego badaniami obszaru.

Materiały i dokumentacja znajdują się w PSOZ w Ciechanowie.

Wyniki badań będą opublikowane w serii publikacji finansowanej przez EuRoPol GAZ S.A.

Badania nie będą kontynuowane.

HORODYSZCZE-KOLONIA, st. 16, gm. Chełm, woj. chełmskie, AZP 79-89/139

- cmentarzysko kultury pomorskiej z przełomu okresu halsztackiego i lateńskiego

Ratownicze badania sondażowe, przeprowadzone w dniach od 3 do 10 marca, przez mgr. Wojciecha Mazurka i mgr. Wojciecha Ratajczyka. Finansowane przez Urząd Gminy Chełm i PSOZ. Pierwszy sezon badań.

Cmentarzysko praktycznie w całości zniszczone, zachowane relikty grobu 1 - pierwotnie kamiennego, skrzynkowego; zarejestrowane w obrębie warstwy ornej i tuż pod nią koncentracje kamieni stanowią najpierw relikty grobów, w pobliżu tych kamieni natrafiono na przepalone kości ludzkie; z grobu 1 pozyskano kubek i talerz-placek (rekonstrukcja), obok grobu znaleziono brązowy guz.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Chełmskim.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Archeologii Polski”.

Badania będą kontynuowane.